

Як пацієнти, так і лікарі потребують забезпечення взаємного обміну інформацією, в точних і якісних перекладах. Дуже важливо забезпечити належне продовження лікування, виконання всіх лікарських рекомендацій. Гарантією цього є переведення супровідної документації, виконаний перекладачем, який має відповідну освіту і високу кваліфікаційну категорію.

Таким чином, необхідність підготовки фахівців, що мають досвід і знання в галузі медицини, а також володіють іноземними мовами в достатньому обсязі, як і раніше залишається актуальною. Переклад тексту, що належить до історії хвороби або є результатом проведених аналізів, довіряється фахівцям, що мають відповідну освіту і високу кваліфікаційну категорію. Зрозуміло, найкращим варіантом є перекладач, який має вищу медичну освіту. В останні роки медичні вищі організують для своїх студентів курси поглибленого вивчення мов, крім цього, навчання в деяких інститутах ведеться іноземною мовою. Це дає можливість підготовки кваліфікованих фахівців-перекладачів. Підготовка сучасних висококваліфікованих фахівців у галузі медицини та фармації, які володіють іноземною мовою і готових до міжнародного професійного співробітництва є однією з найважливіших завдань сучасної освіти.

Список використаних джерел:

1. Хацер Г. О. Особливості перекладу термінологічної лексики на прикладі текстів медичного спрямування // Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (Ніжинський державний НЗ4 університет імені Миколи Гоголя) / відп. ред. проф. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. – Кн. 3. – 235 с.
2. Чернявский М.Н. Латинский язык и основы медицинской терминологии / М.Н. Чернявский // М.: ЗАО «ШИКО», 2007. – 448 с.

Толпига А.В.

студент,

Київський національний авіаційний університет

НОВАТОРСТВО М. ЛУКАША В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ЙОГО ПРИЙОМИ

Українська перекладацька традиція – багатовікова. За умов, коли в Україні абсолютно бракувало необхідної для праці перекладача літератури, зокрема лексикографічних та довідкових джерел, українські

перекладачі-подвижники вивели рідну мову на широкі простори світового письменства, підняли її авторитет.

Наша історія склалася трагічно, тому що українська мова й література ніколи не мали сприятливих умов для функціонування. Саме тому перекладна література відіграє надзвичайну роль у нашому культурному житті. У цій культурно-мистецькій боротьбі за існування надії провідна роль належить Миколі Олексійовичу Лукашеві – майстрові українського художнього перекладу.

Визначення новаторських рис перекладацької творчості М. Лукаша в історії українського перекладу має актуальне теоретичне та практичне значення для теорії, історії та критики художнього перекладу. Діапазон перекладацької діяльності М. Лукаша – величезний та неосяжний. Тут є світовий епос, лірика й драма.

Перекладацькі принципи М. Лукаша нерозривно пов'язані з роллю художнього перекладу в українській літературній полісистемі 60-х років. Особливістю соціально-історичного контексту України середини ХХ ст. у межах літературної полісистеми стало заміщення функцій оригінальної літератури художнім перекладом.

Дослідниця В. Савчин чітко визначила перекладацькі прийоми М. Лукаша [10, с. 176]:

1) цілеспрямований відбір мовних засобів з орієнтацією на мовно-стилістичні особливості оригіналу;

2) тяжіння до призабутих, рідковживаних, розмовних форм, фольклорних ресурсів;

3) глибоке знання фразеологічного багатства української мови, активне використання повних та часткових фразеологічних еквівалентів при відтворенні семантико-стилістичних функцій фразеологічних одиниць першотвору;

4) розширення словотворчих, стилістичних, образних можливостей української мови;

5) художнє відтворення контекстуальної семантики ідіоматики оригіналу завдяки численним оказіональним трансформаціям українських фразеологічних одиниць, їхньому гнучкому пристосуванню до контексту;

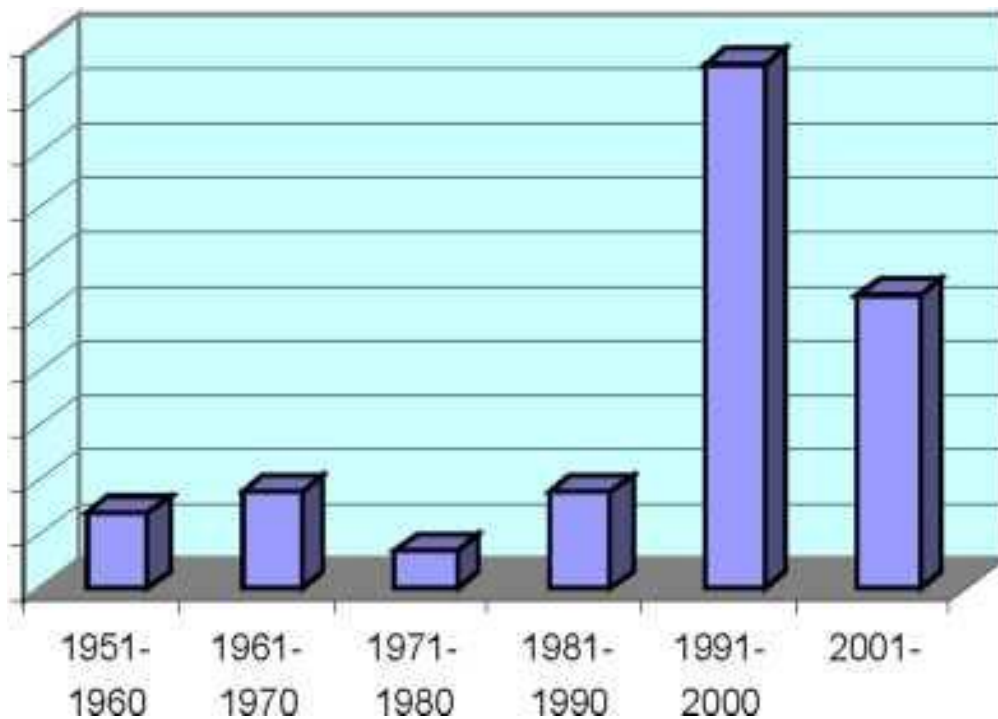
6) увага до евфонічних засобів експресії (звукопис, внутрішнє римування);

7) активізація непродуктивних моделей словотвору, уміння «експериментувати» зі словом;

8) демонстрація синонімічних можливостей української мови, вміння дібрати контекстуально найдоречніший відповідник із ряду синонімів;

9) введення яскраво виражених елементів переспіву у структуру власне перекладу тощо.

У 90-х р. кількість Лукашевих перекладів у періодичних та неперіодичних виданнях значно зросла [Див. Діаграму 1], що пояснюється двома основними причинами: 1) посиленням уваги до перекладача після його смерті, що стало можливим завдяки загальній демократизації суспільства і здобуттям Україною незалежності та 2) впровадженню до шкільної програми нового курсу «Зарубіжна література», що, відповідно, викликало появу багатьох альтернативних шкільних підручників-хрестоматій та великої кількості методичних розробок щодо проведення занять з цієї дисципліни, що друкуються у фахових періодичних виданнях («Всесвітня література в середніх навчальних закладах України», «Зарубіжна література», «Зарубіжна література в навчальних закладах», «Вікно у світ», «Тема» та ін.). Перекладам М. Лукаша належить чільне місце в учнівських хрестоматіях, а, отже, і в методичній літературі [5, с. 152].

Діаграма 1. Кількість Лукашевих перекладів у періодичних та неперіодичних виданнях

Микола Лукаш у своїх перекладах знайомить українського читача з шедеврами багатьох світових літератур. Це його переклади: Гете і Шиллер – з німецької, Гюго й Верлен з французької, Лопе де Вега з іспанської, Бранко Чопич із сербохорватської, Боккаччо з італійської, Флобер, Тувім і Міцкевич із польської, Елін Пелін та Христо Смирненський з болгарської, Роберт Бернс з англійської, Імре Мадач з

угорської, Гофштейн з єврейської мов, Петр Безруч та Іржі Вольтер з чеської [1, с. 4].

Незважаючи на таку мовну, стилістичну, жанрову й тематичну різноманітність Лукашевих перекладів, аналіз його перекладів переконує, що автор дуже цілеспрямовано добирав твори для перекладу. У цьому виявилися особливості перекладацької концепції М. Лукаша. Виходячи з принципу, за яким переклад сприяє вирішенню завдань тієї літератури, мовою якої здійснюють цей переклад, виходячи з соціально-історичного та національно-культурного контекстів свого краю, М. Лукаш відбирав для перекладу твори класиків світового письменства, що допомагало збагаченню української літератури. Допомогало й розмаїття жанрів, напрямів та літературних течій, адже переклади компенсували відсутність певних напрямів в оригінальній літературі. Характерним для М. Лукаша було й те, що він не зосереджував свою увагу на всій творчості обраного письменника, а працював над одним, рідше – кількома творами. Лукашеву увагу привертала переважно вершинні твори митців різних епох і народів, він давав відповіді до розуміння стилю кожного з них та відтворення його у перекладі, демонстрував можливості перетину двох різних культур, висвітлював шляхи реалізації потенційної сили рідної словесності [6, с. 44].

Про головні принципи, якими М. Лукаш керувався у своїй перекладацькій праці, Г. Кочур написав ще в 1966 р. у статті «Майстри перекладу», присвяченій дослідженню концепції стилю М. Лукаша. По-перше, М. Лукаш ніколи не користувався підрядником, а завжди перекладав тільки з оригіналу. Г. Кочур наголошує на тому, що безпосередній роботі над перекладом передувало ретельне вивчення оригіналу. М. Лукаш ознайомлювався з основами граматики тієї мови, з якої він робив переклад, із системою версифікації. Важливе значення М. Лукаш надавав поповненню свого словникового запасу з мови-джерела. По-друге, М. Лукаш ніколи не перекладав на замовлення (про це він жартівливо говорив, що Лукашеві «можна замовляти виключно те, що він сам собі замовляє [4, с. 23].

В. Савчин зазначає, що М. Лукаш тяжів до творів, аналогії яким не знаходив в українській літературі; до тем, які панували в оригінальній літературі, що допомагало виховувати громадянську позицію у читачів; до творів фольклорного спрямування з народною фразеологією; до просторічних, діалектних елементів, що дозволяло б працювати над аналогічною лексикою в перекладі [10, с. 8].

Комплексність підходу М. Лукаша до осмислення й використання мовних засобів підкреслює Л. Череватенко. У праці «Так починався М. Лукаш» він зазначає, що з-поміж творів, які М. Лукаш обирав, він надавав перевагу насамперед таким, що мали зв'язок із

народнописенною, фольклорною стихією [8, с. 326]. За спостереженнями Л. Череватенка, особливою рисою Лукашевих перекладів є добір мовних ресурсів. Це не лише використання книжної лексики, призабутих архаїзмів, вульгаризмів, а й словотворення перекладача (сріблопінний, огнеструмний, темноликий, цвітнотканий, многострадний та ін.) [9, с. 152-153].

М. Венгрєнівська, Т. Некряч у статті «П'єса В. Шекспіра «Троїл і Крессіда» в українському перекладі (до перекладацького портрету М. Лукаша)» указують на те, що «найістотнішою рисою перекладацького методу М. Лукаша є повне розуміння і сприйняття художнього принципу твору в контексті духу культури» [2, с. 28].

М. Весна обрала для розгляду переклади «Фауста» Й.-В. Гете, здійснені І. Франком та М. Лукашем. Її дослідження сдверджують, що й І. Франко, і М. Лукаш своїми перекладами «збагатили українську мову: в епоху Франка – це нові терміни та вислови, а у час Лукаша – це суто українські слова, які вилучалися тому, що суперечили природному процесові розвитку літературної мови» [3, с. 96].

Однією з важливих ознак перекладацького стилю М. Лукаша, на думку В. Савчин, є «специфічні підходи перекладача до проблеми реалій» [4, с. 309], які виявляються повною мірою в перекладах, що мають фольклорний характер із яскравим національним колоритом. Дослідниця вважає недоречним використання символічних образів калини та вінка з барвінку в перекладах творів Р. Бернса та В. Шекспіра. Попри те, що такі образи вдало розкривають семантику англійських висловів, вони не мають символічного значення в англійській мові, а отже, втрачається національний колорит оригіналу [7]. Використання М. Лукашем методу уподібнення пояснюється тим, що перекладач уважно ставився до реалій оригіналу, не вилучав їх, а вибирав оптимальні варіанти для відтворення семантико-стилістичних функцій реалій оригіналу, щоб максимально наблизити його до сприйняття та розуміння українського читача.

Список використаних джерел:

1. Анатолій Птіцин про Шолом-Алейхема, Януша Корчака, Фріца Крейсера, Миколу Лукаша, Матір Терезу / А. Птіцин. – Київ : Грані-Т, 2009. – 120 с. – (Серія «Життя видатних дітей»). – ISBN 978-966-465-219-0
2. Венгрєнівська М. А. П'єса В. Шекспіра «Троїл і Крессіда» в українському перекладі (до перекладацького портрету М. Лукаша) / М. А. Венгрєнівська, Т. Є. Некряч // Теорія і практика перекладу. 1991: респ. міжвідом. наук. зб. / М-во освіти і науки України, Київський ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Вища школа, 1992. – Вип. 18. – С. 27-40.

3. Весна М. П. Перший монолог Фауста в перекладі І. Франка та М. Лукаша: роль часового чинника / М. П. Весна // Іноземна філологія: респ. міжвідом. зб. / відп. ред. К. А. Кусько. – Львів: Світ, 1995. – Вип. 108. – С. 89-97.
4. . Кочур Г. Майстри перекладу / Григорій Кочур // Всесвіт. – 1966. – № 4. – С. 17-24.
5. Микитенко О. Микола Лукаш і «Всесвіт» / О. Микитенко // Всесвіт. – 2005. – № 1-2. – С. 148-159.
6. Новикова М. Миф и антими́ф: М. Лукаш / Марина Новикова // Міфи та місія. – К., 2005. – С. 40-48.
7. Савчин В. Микола Лукаш: Бібліографічний покажчик: [Доповнення до покажчика, опубл. у 111-му вип. «Іноземної філології»] / Уклад. В. Савчин // Іноземна філологія: Укр. наук. зб. – Львів, 2001. – Вип. 112. – С. 306-320.
8. Савчин В.Р. Інтерв'ю з Леонідом Череватенком: [Про роботу Комісії з творчої спадщини М. Лукаша] // Іноземна філологія: Укр. наук. зб. – Львів, 2001. – Вип. 112. – С. 321-328.
9. Череватенко Л. Наш Лукаш: спогади у двох кн. / упоряд. Л. Череватенко. – К.: Академія. Кн.1. – 2009. – 639 с.
10. Савчин В. Р. Новаторство Миколи Лукаша в історії українського художнього перекладу / В. Р. Савчин. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Київ, 2006 [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://www.lib.ua-ru.net/inode/4755.html>